

2020

3. ÇEYREK RAPORU

TÜRKİYE'NİN

TASARRUF EĞİLİMLERİ

ARAŞTIRMASI

Bilkent University

Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması

ING Türkiye

1. GİRİŞ/3

1.2 Türkiye'de Bireysel Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nı Niçin Yapıyoruz/3

2. ELDEKİ VERİLER NE SÖYLÜYOR/4

2.1. Tasarruf Sahipliği/Nedenleri/4

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi/14

2.3. 2019 3. Çeyrek Sonuçları/17

3. METODOLOJİ/17

3.1. Amaç ve Yöntem/17

3.2. Demografik Bilgiler/18

3.3. Tasarrufun Tanımı/20

4. EKONOMİST YORUMU/21

5. İLETİŞİM BİLGİLERİ/29

TÜRKİYE' DE BİREYSEL TASARRUF EĞİLİMLERİ ARAŞTIRMASI' NI NİÇİN YAPIYORUZ?

Ülkemizde, tasarruf oranı bakımından dünyada alt sıralarda yer alıyor. Öte yandan yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme için iç tasarruf oranlarının artması gerektiği biliniyor. Tasarruf artışını teşvik etmek için çeşitli ekonomik tedbirler tartışılıyor, bazı uygulamalar devreye sokulmaya çalışılıyor.

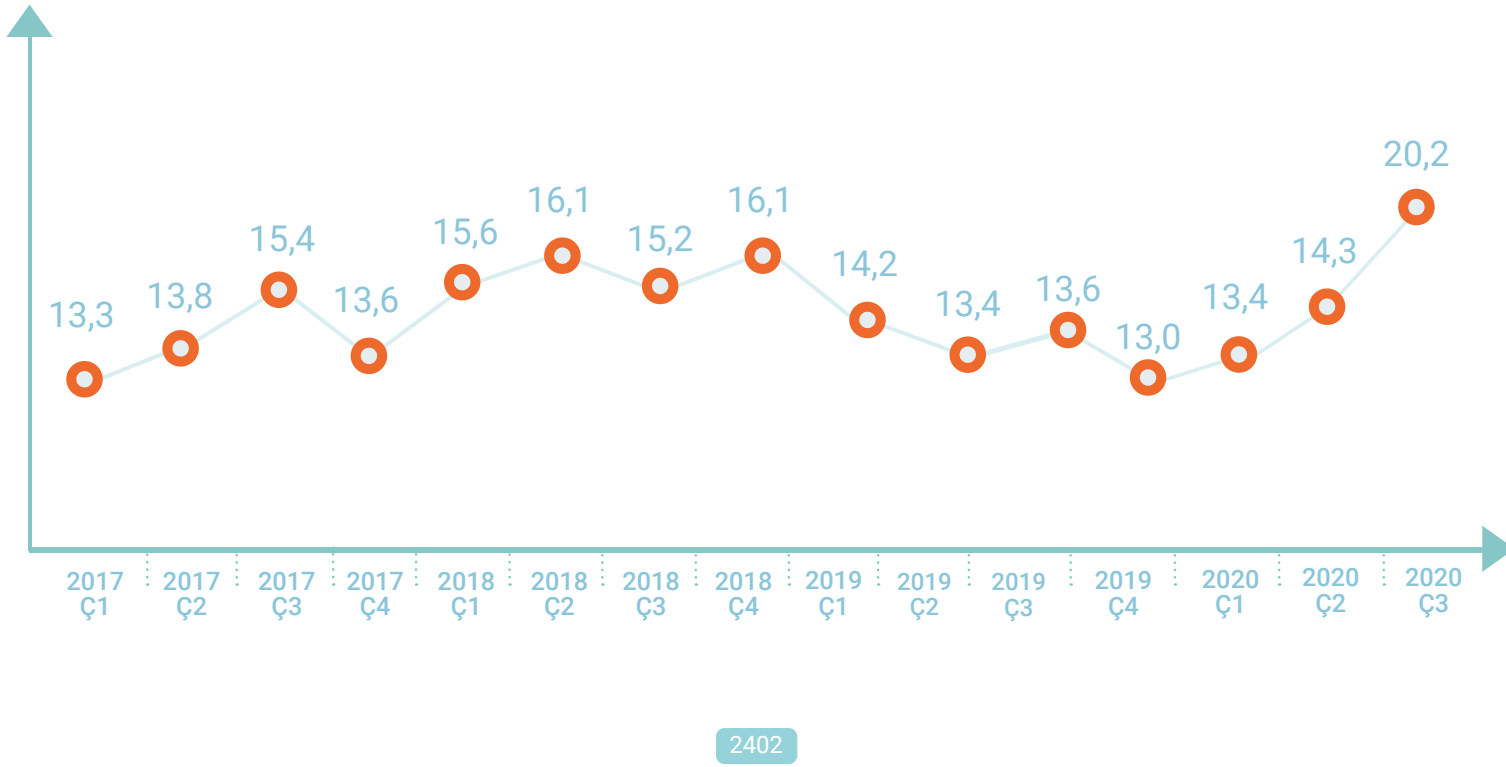
Bu süreçte tasarruflarla ilgili veri ihtiyacı da artıyor. TÜİK'in özellikle son yıllarda ekonomik konularla ilgili istatistik üretiminde ciddi gelişmeler sağladığı açık. Bununla birlikte tasarruf eğilimleri ve tasarruf düzeyi hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu söylemek zor.

T.C. Merkez Bankası ve BDDK tarafından yayınlanan bankacılık sistemi içindeki tasarruflara ilişkin veriler önemli bir boşluğu doldurmakla birlikte, ülkemizdeki 'ortalama birey'in geliri ve tasarrufları arasındaki ilişkiyi bir trend olarak izlemek, bu konudaki araştırmacılara ve politika yapıcılara katkı sağlayacaktır.

İşte bu araştırmayla, ülkemizdeki 'ortalama birey'in tasarruf yapıp yapmadığı, tasarruf yapma veya yapmama nedenleri, en çok kullanılan tasarruf araçları, bireysel gelirler, aylık tasarruf oranı ve nakte dönüştürülebilir tasarruf miktarı 3'er aylık bazlarda düzenli olarak incelenmektedir. Amaç, ülkemizde tasarruflarla ilgili bilgi ihtiyacına katkı sunmaktır.

2.1. Tasarruf Sahipliği Oranı

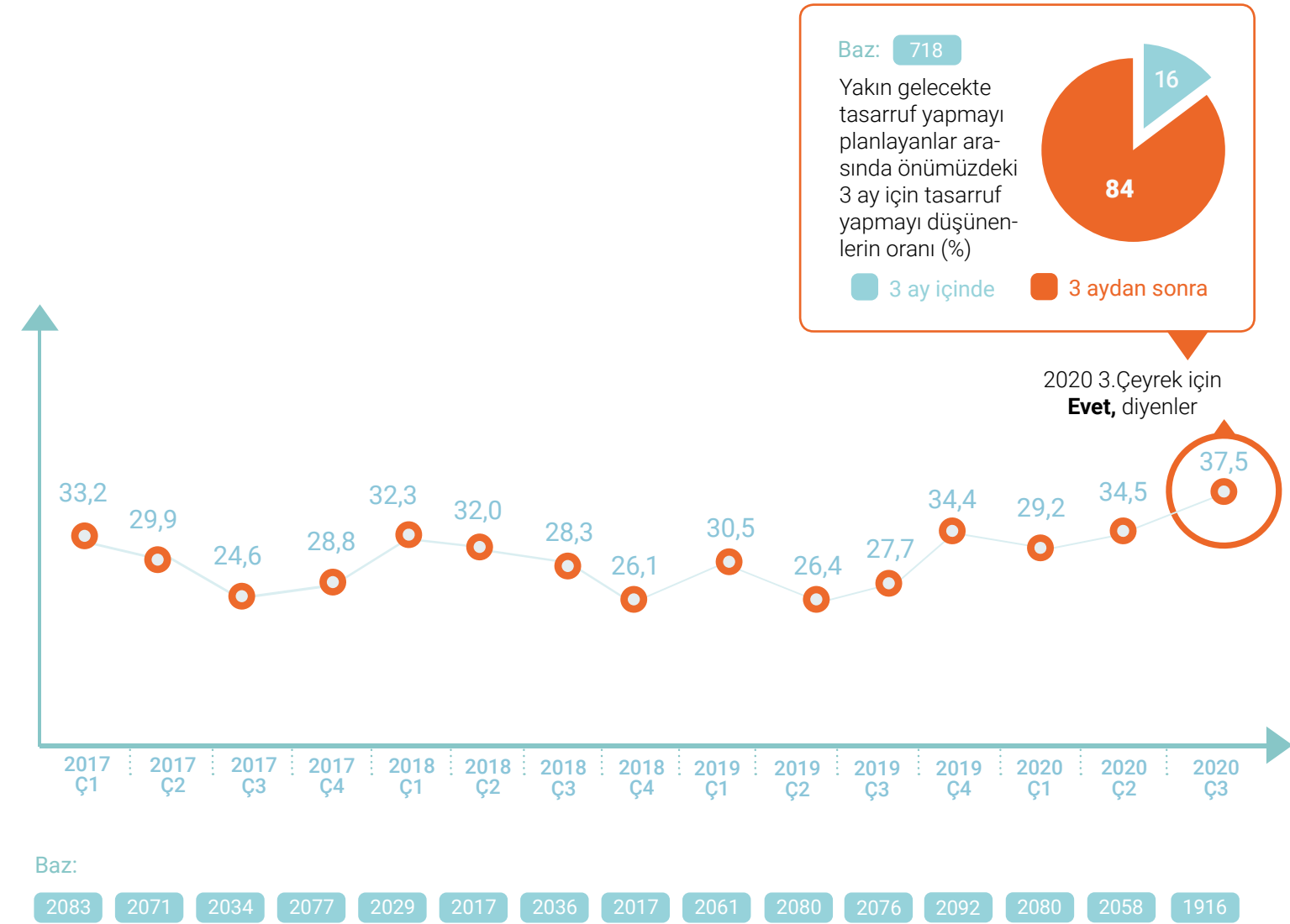
Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

- Q2'2020 itibarıyla hafif bir artış eğilimine giren tasarruf sahipliği, 2020'nin üçüncü çeyreğinde belirgin bir artış göstererek %20,2'ye yükselmiş bulunuyor.
- Böylece, çalışma başladığından bu yana en yüksek tasarruf sahipliği oranına ulaşıldığı görülüyor

YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR

Tasarrufu Olmayanlar için Yakın Gelecekte Tasarruf Yapmayı Planlayanlar (%)

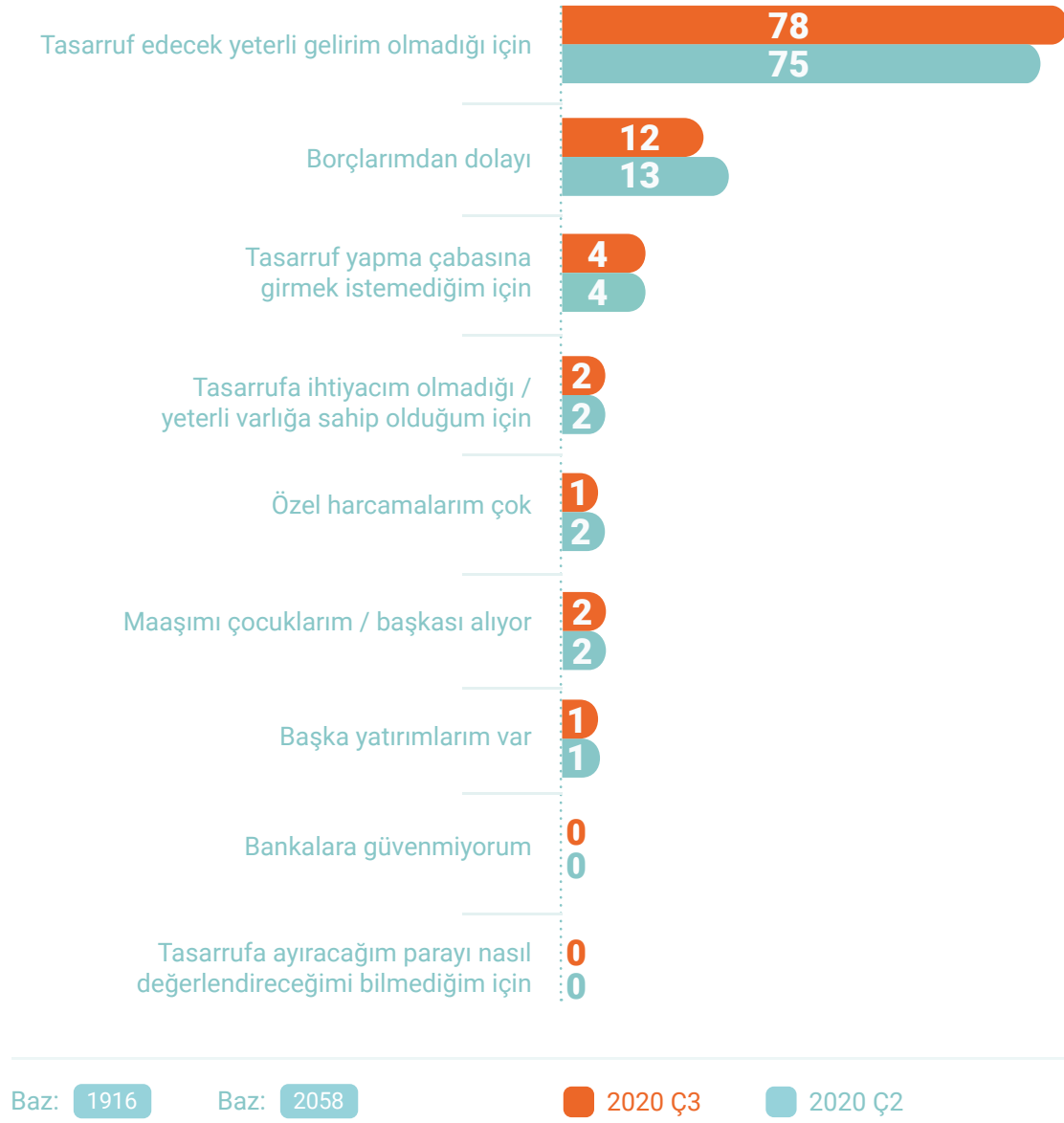

Baz:

2083 2071 2034 2077 2029 2017 2036 2017 2061 2080 2076 2092 2080 2058 1916

- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranındaki artış eğilimi 2020 üçüncü çeyreğinde de devam etmekte olup ikinci çeyreğe göre 3 puan artış göstermiştir (%34,5 vs %37,5)
- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların arasında önümüzdeki «3 ay içerisinde» tasarruf edeceğini belirtenlerin oranı, ikinci çeyrek ile aynı seviyede (%16).

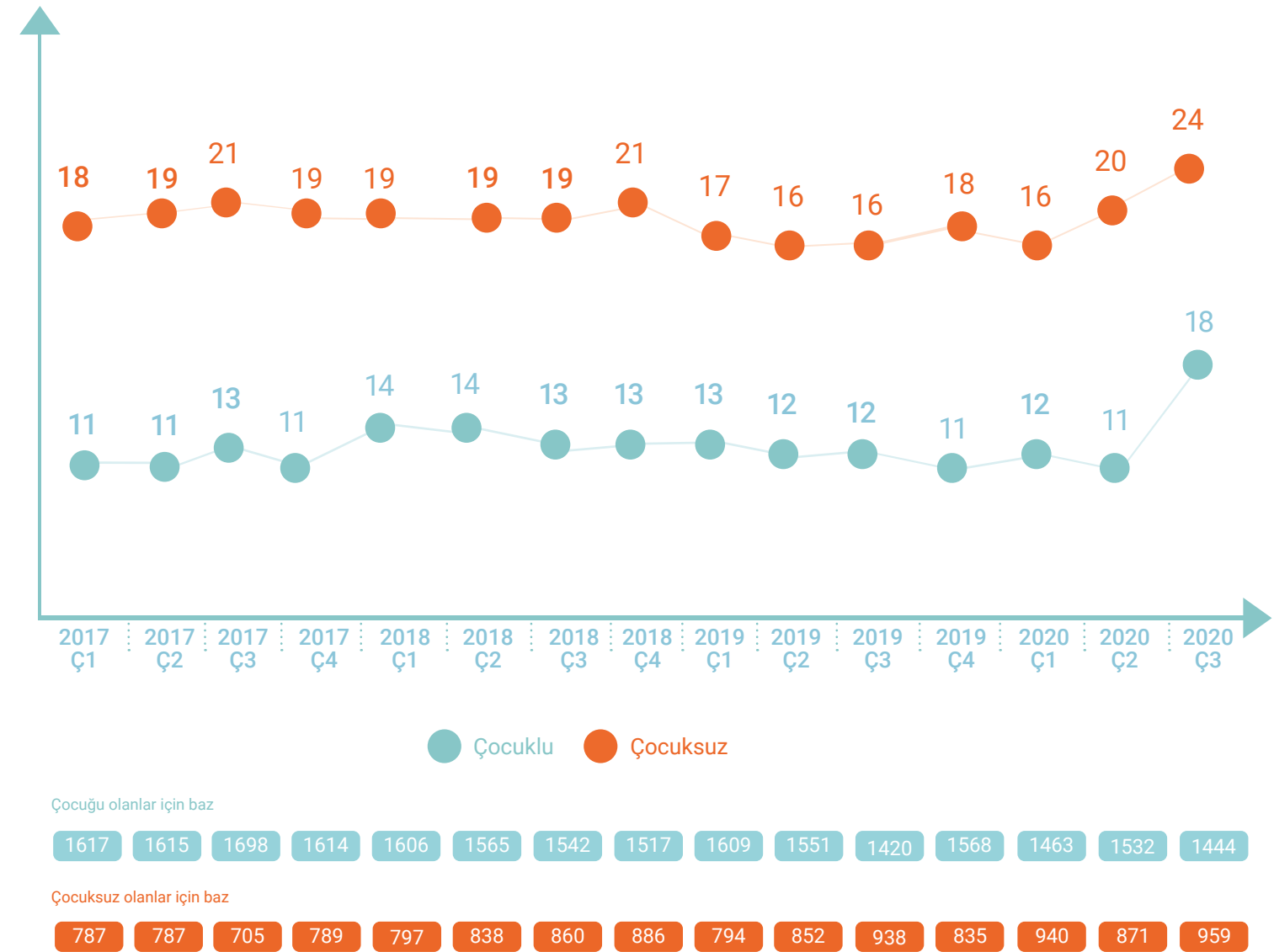
TASARRUFU OLMAYANLARIN TASARRUF EDEMEME GEREKÇELERİ

● Tasarrufu olmayanların, tasarruf edememe gerekçeleri arasında "tasarruf edecek yeterli gelirin olmaması" konusunda 3 puanlık artış olduğu görülüyor (%75 vs %78).

ÇOCUKLU VE ÇOCUKSUZ BİREYLERDEKİ TASARRUF SAHİPLİĞİ

Tasarruf Sahiplerinin Oranı (%)

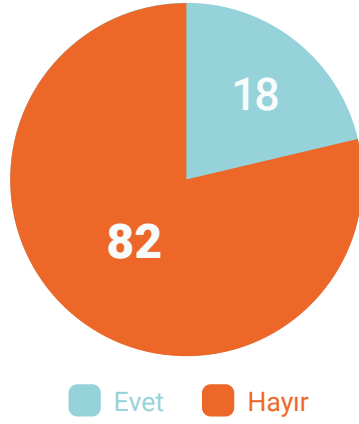

● 2020 üçüncü çeyreğinde, çocuksuz bireyler arasında tasarruf sahipliğinde bir önceki dönemde olduğu gibi 4 puanlık bir artış söz konusu (%20 vs %24). Çocuklu bireylerde tasarruf sahipliği oranı ise 7 puan yükselmiş durumda (%11 vs %18). Böylece, hem çocuklu hem de çocuksuz bireyler arasında çalışma başından itibaren gözlenen en yüksek tasarruf sahipliği oranlarına ulaşıldığı görülüyor.

YAKIN GELECEKTE TASARRUF YAPMAYI PLANLAYANLAR / ÇOCUKLU & ÇOCUKSUZ

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olanlar)

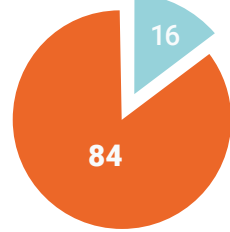
Baz: 1189 Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

Evet diyenler

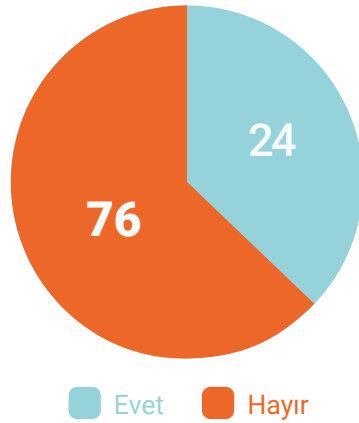
Baz: 397
3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz? (%)

3 ay içinde 3 aydan sonra

Tasarrufu Olmayanlar (Çocuğu olmayanlar)

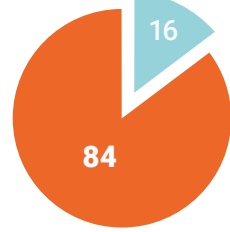
Baz: 727 Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlıyor musunuz? (%)

Evet diyenler

Baz: 322
3 ay içinde mi, 3 aydan sonraki dönemde mi planlıyorsunuz? (%)

3 ay içinde 3 aydan sonra

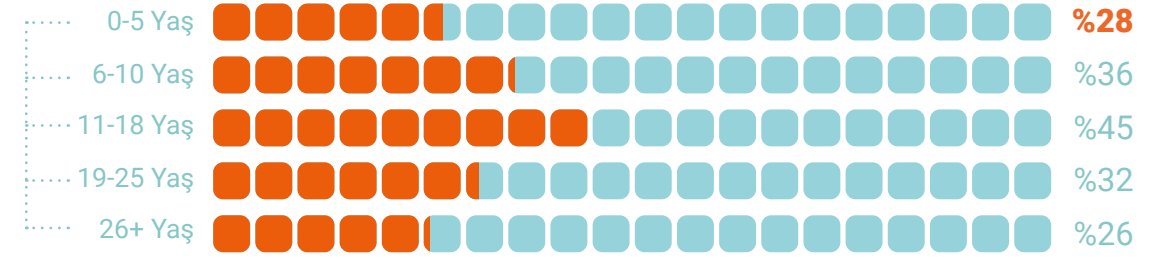

• Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin yakın gelecekte tasarruf yapma niyetinde ikinci çeyrekteki artış eğilimi, üçüncü çeyrekte de 2 puan yükseliş ile devam ediyor (%31 vs %33). Tasarrufu olmayan çocuksuz bireylerin tasarruf yapma niyetlerinde de artış olduğu görülüyor (%41 vs %44).

• Çocuklu bireylerden tasarruf etmeyi planlayanlar arasında önümüzdeki 3 ay içinde tasarruf etmeyi planlayanların oranı geçen dönem ile benzer seviyede (%15 vs %16). Çocuksuz ve tasarrufu olmayan, ancak planlayan bireyler arasında gelecek 3 ay içinde tasarruf planlayanların oranında değişiklik yok (%16 vs %16).

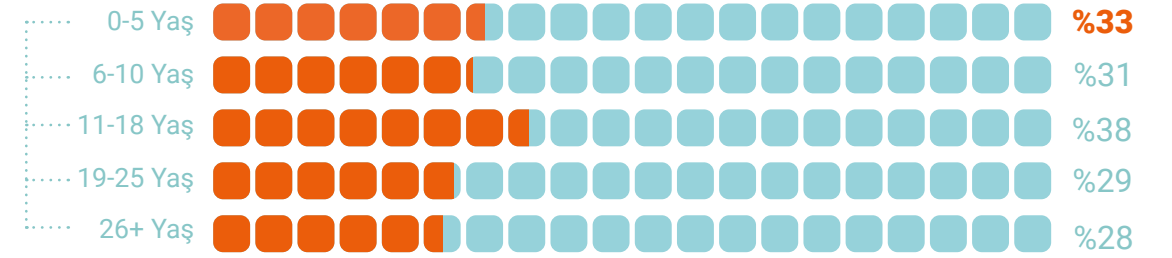
ÇOCUKLU BİREYLERDE ÇOCUK YAŞLARI

Toplam Çocuklular

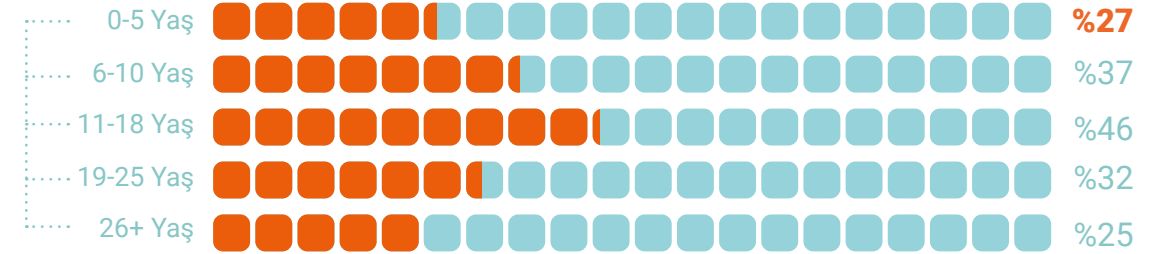
Baz: 1444

Tasarruf Sahibi Çocuklular

Baz: 255

Tasarruf Sahibi Olmayan Çocuklular

Baz: 1189

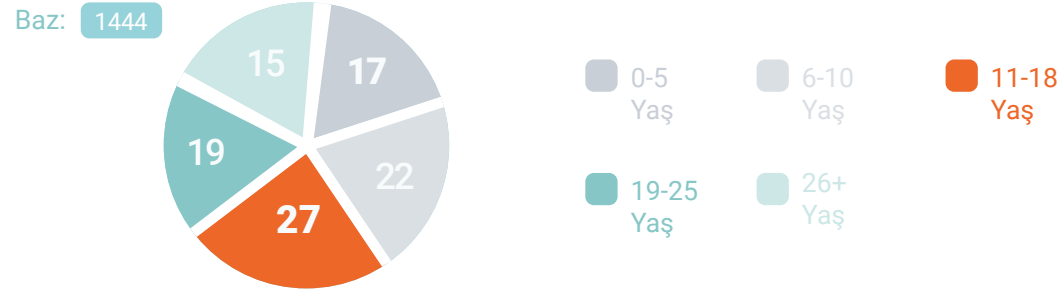
• Toplam çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımında en yüksek pay 11-18 yaş grubuna ait (%45). Bunu 6-10 yaş (%36) ve 19-25 yaş grupları (%32) takip ediyor.

• Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş grubu dağılımında en yüksek pay 11-18 yaş (%38), 6-10 yaş (%31) ve 0-5 yaş (%33) gruplarına ait.

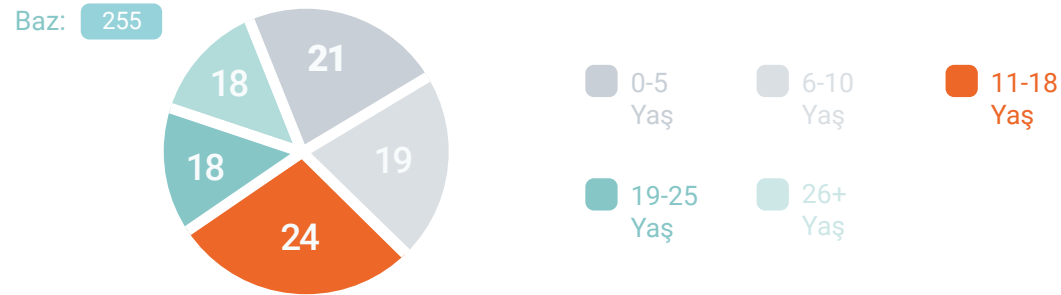
• Tasarrufu olmayan çocuklu bireylerin çocuklarının yaş gruplarının dağılımında da en yüksek pay 11-18 yaş grubuna ait (%46), bu yaş grubunu 6-10 yaş grubu (37%) takip ediyor.

ÇOCUKLARIN YAŞ DAĞILIMI

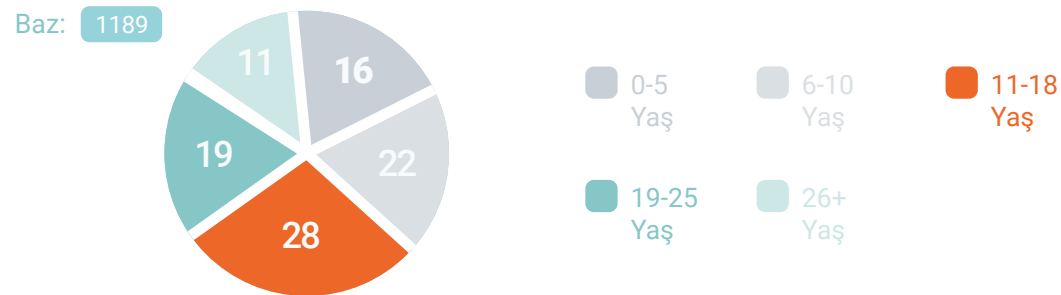
Toplam çocuklu bireylerin çocuklarının yaş dağılımı

Tasarruf sahibi çocuklu bireylerde çocukların yaş dağılımı

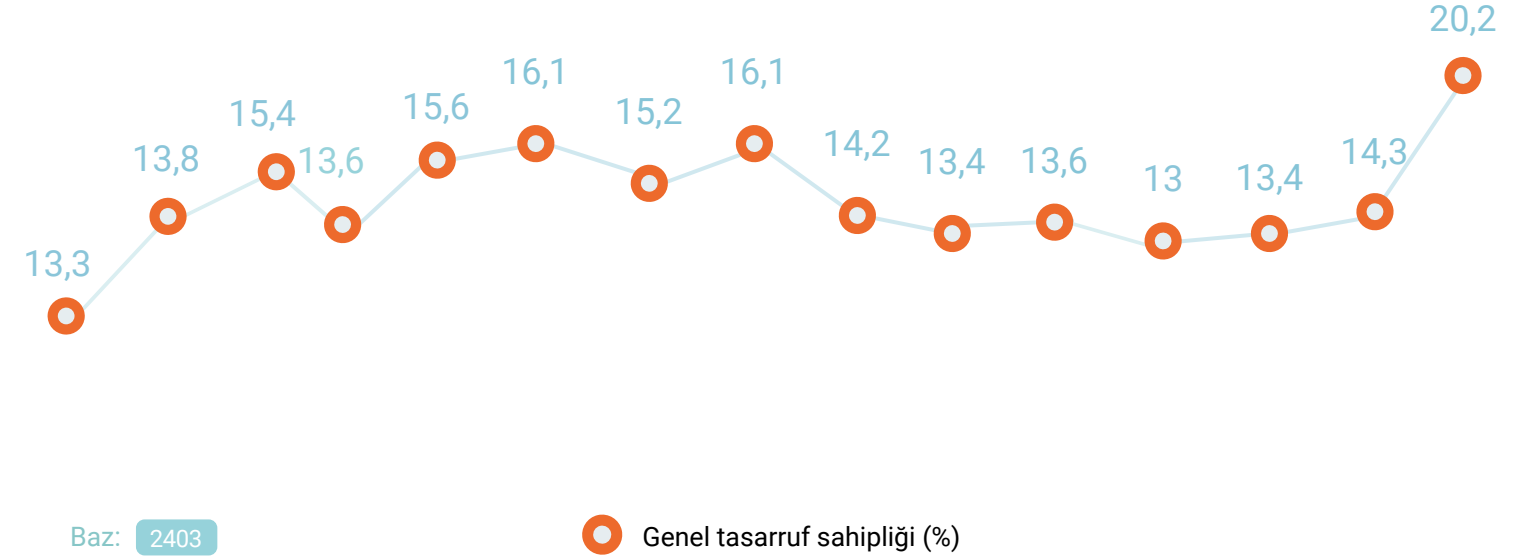

Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireylerde çocukların yaş dağılımı

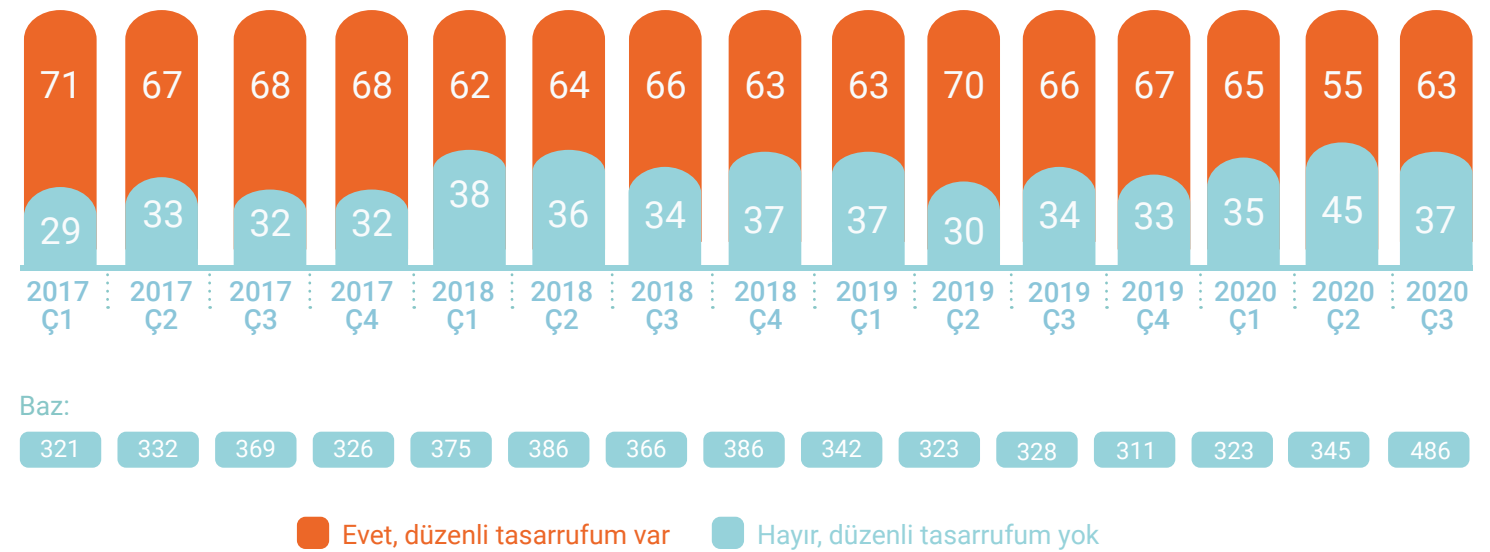

- Toplam çocuklu bireylerin çocuk yaş dağılımında 0-5 yaş grubunda 5 puan düşüş (%22 vs %17), 26+ yaş grubunda ise 4 puan artış mevcut (%11 vs %15).
- Tasarruf sahibi olan çocuklu bireylerde çocuk yaş gruplarının dağılımında dikkat çekici üç değişim söz konusu: 26+ yaş grubunda 9 puanlık artış (%9 vs %18); 6-10 yaş grubunda ise 5 puanlık düşüş (%24 vs %19); 11-18 yaş grubunda ise 4 puanlık düşüş (%28 vs %24) mevcut.
- Tasarruf sahibi olmayan çocuklu bireyler arasında 0-5 yaş grubu çocuğu olanlarında 6 puanlık düşüş (%22 vs %16), 26+ yaş grubu çocuk sahibi olanlarda ise 4 puanlık artış (%11 vs %15) bulunuyor.

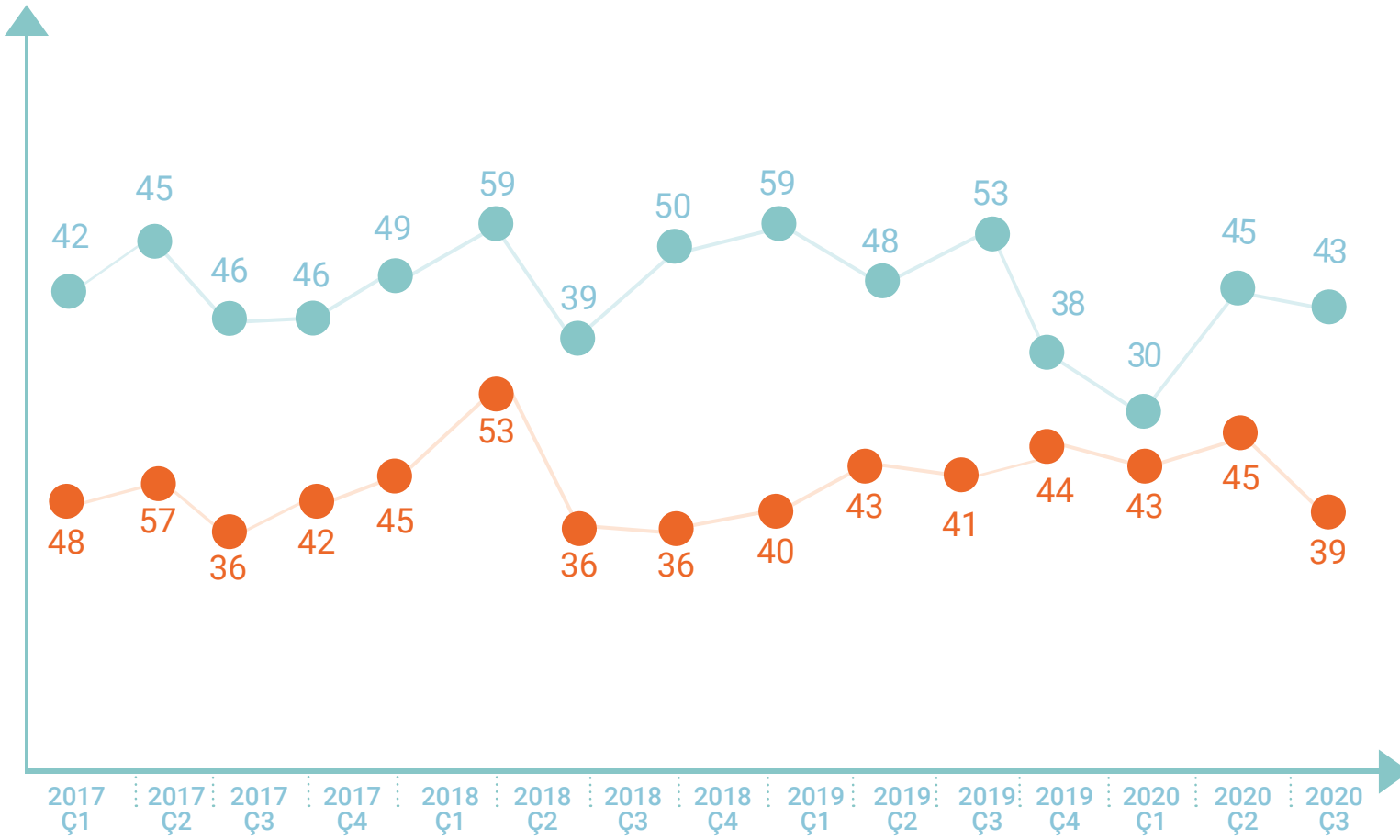
TASARRUF YAPMAK ASLINDA BİR ALIŞKANLIK

Düzenli tasarruf yapma oranı (tasarruf sahipleri içinde)

Düzenli Tasarruf Yapmayanlar için 3 ay içinde veya daha sonra tasarruf yapma eğilimi (%)

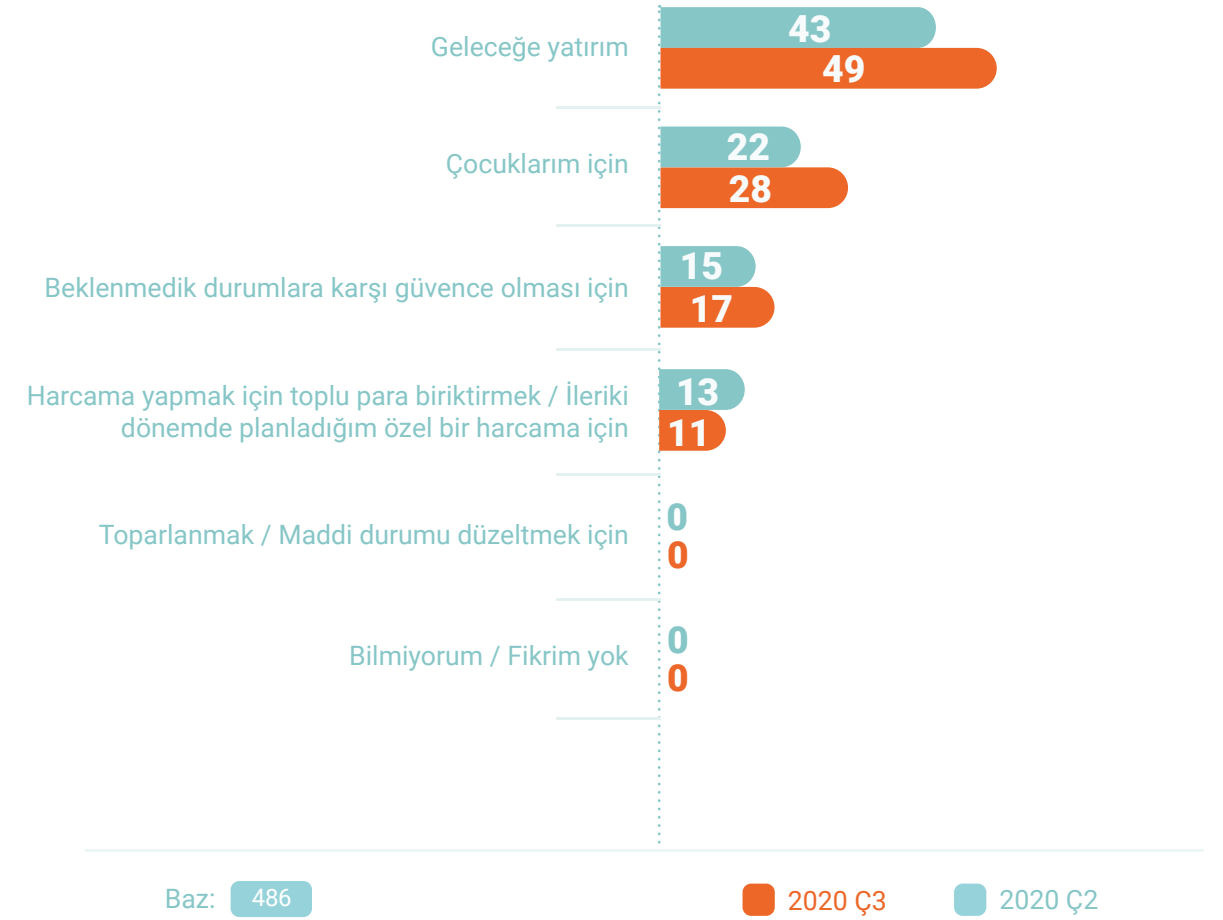
Baz:

- Son 3 ay içinde tasarruf yapma oranı (%)
- Gelecek 3 ay içinde tasarruf yapacak olma eğilimi (%)

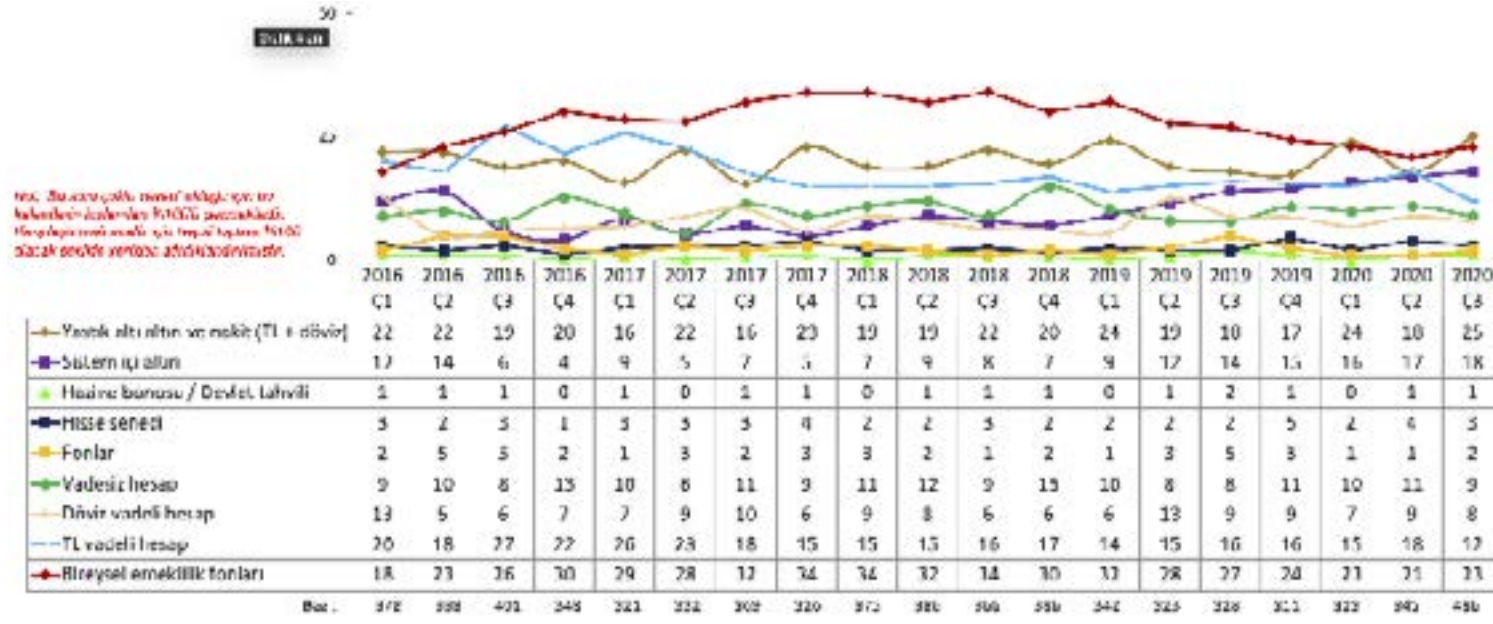
- 2020 yılı üçüncü çeyreğinde düzenli tasarruf yapanların oranı bir önceki çeyreğe kıyasla anlamlı yükseliş (55% vs %63) göstererek ilk çeyrek ile benzer seviyeye dönmüştür.
- Düzenli tasarruf yapmayanlar arasında; 2020 ikinci çeyrek ile kıyaslandığında üçüncü çeyrek itibarıyla, son 3 ay içinde tasarruf yapmış olanların oranı 6 puan (%45 vs %39); gelecek 3 ay içerisinde tasarruf yapmayı planlayanların oranı 2 puanlık düşmüştür (%45 vs %43).

TASARRUFU OLANLARIN TASARRUF YAPMA GEREKÇELERİ

- Tasarrufu olanların birincil tasarruf yapma gerekçesi olan "geleceğe yatırım" unsurunda 6 puanlık bir düşüş yaşanırken (%49 vs %43), "çocuklarım için" unsurunda 6 puanlık bir artış (%22 vs %28) gerçekleşti.
- "Beklenmedik durumlara karşı güvence olması için" unsurunda ise 2 puanlık bir artış gözleniyor (%15 vs %17).

2.2. Tasarruf Araçları Tercihi

Not: 'Bu soru çoklu cevap' olduğu için bu kalemlerin toplamları %100'ü geçmektedir. Karşılaştırmalı analiz için hepsi toplam %100 olacak şekilde yeniden ağırlıklandırılmıştır.

2020 üçüncü çeyreğinde tasarruf sahiplerinin "yastık altı altın ve nakit" tercihinde 7 puanlık (%18 vs %25) artış mevcut; böylece bu tasarruf aracını tercih edenlerin oranı 2020'nin ilk çeyreğindeki seviyeye dönüyor.

BU DÖNEM ALTIN SEVİYELERİ ÖNCEKİ DÖNEMLE BENZER SEVİYELERDE KALMIŞTIR

%	2016	2016	2017	2017	2017	2017	2018	2018	2018	2018	2019	2019	2019	2019	2020	2020	2020
	Ç3	Ç4	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Ç1	Ç2	Ç3
Sistem dışı ve sistem içi altın + sistem dışı nakit (TL veya döviz)	25	24	25	27	23	28	26	29	30	27	33	31	31	32	40	35	43
Altın veya diğer değerli taş ve metal (sistem dışı)	6	8	10	14	5	13	10	11	13	12	12	9	10	8	14	12	13
Altın veya diğer değerli taş ve metal hesabı (sistem içi)	6	4	9	5	7	5	7	9	8	7	9	12	14	15	16	17	18
Yastık altı döviz veya TL (nakit)	13	12	6	8	11	10	9	8	10	8	12	10	7	9	10	7	12
Bazı	333	401	348	321	332	369	326	375	386	366	342	323	328	311	323	345	486

Sistem içi ve dışı altın ile sistem dışı nakit tercihinde geçen döneme göre toplam 8 puanlık yükseliş (%35 vs %43) söz konusu; bu skor çalışmanın başından bu yana gözlenen en yüksek seviye. Bu yükseliş tüm alt unsurlarda gerçekleşmekle birlikte yastık altı nakit en fazla artış gözlenen unsur durumunda (%7 vs %12).

2020 3. ÇEYREK SONUÇLARI

- Tasarruf sahipliği oranı 2020 yılının üçüncü çeyreğinde 5,9 puan artarak %20,2'ye yükselmiştir. Bu oran, son 3 yılda gözlenen en yüksek skor olmuştur.
- Tasarruf sahiplerinin yaş dağılımı incelendiğinde en dikkat çeken yaş grubu 25-34 yaş; bu kitle, tasarruf sahipleri arasındaki payını 6 puan arttırarak 2020 üçüncü çeyreğinde %30'a ulaşmış durumda. Bu oran, diğer yaş grupları arasında en yüksek seviyede.
- Yakın gelecekte tasarruf yapmayı planlayanların oranı, 2020 ikinci çeyreğinde başlayan yükseliş trendi devam ediyor, %34,5'ten %37,5'e ulaşmış durumda. Bu kitle içinde «gelecek 3 ay içerisinde» tasarruf yapacağını belirtenlerin oranı geçen dönem ile aynı seviyede: %16
- Çocuksuz ve çocuklu bireylerin tasarruf sahipliği oranları arasındaki fark, 2020 ikinci çeyreğe göre düşüş gösteriyor (9 puan vs 6 puan). Çocuksuz bireylerde tasarruf etme durumu %20'den %24'e, çocuklu bireylerde %11'den %18'e çıkmış. Öte yandan, tasarrufu olmayan tüm bireyler arasında yakın gelecekte tasarruf yapma niyetinde olanların oranı geçen döneme göre yükselişte (çocuksuz %41 vs %44; çocuklu %31 vs %33).
- Tasarruf sahibi olanlar içerisinde düzenli tasarruf yapanların oranında 2020 ikinci çeyreğinde yaşanan düşüşün ardından, üçüncü çeyrekte 8 puan yükseliş mevcut (%55 vs %63). Öte yandan, son 3 ay içerisinde tasarruf yapanların oranında düşüş söz konusu (%45 vs %39).
- Tasarruf yapma gerekçeleri arasında «geleceğe yatırım» unsuru, ilk sıradaki yerini korumakla birlikte 6 puanlık düşüş bulunuyor (%49 vs %43). Diğer unsurlar arasında en dikkat çekici değişim «çocuklarım için» unsurunda gözlenen 6 puanlık artış olarak gözleniyor (%22 vs %28).
- Geleceğe yatırımın alt gerekçeleri içerisinde ilk sırada yer alan «kimseye muhtaç olmamak için» unsurunda geçen dönemde yaşanan düşüşün ardından 10 puan artış söz konusu (%53 vs %63). İkinci sıradaki «emekliliğimde/yaşlılığımda zor durumda kalmamak» unsurunda ikinci çeyrekteki artış trendi 6 puanlık artış ile devam ediyor (%30 vs %36). Üçüncü sıradaki «ev aldım/alacağım» unsurunda ise 4 puan artış olduğu görülüyor (%18 vs %22).
- «Beklenmedik durumlara karşı» tasarruf yapanlar içinde «ani sağlık sorunları için» (%39 vs %45) ve «zor zamanlar için» unsurlarında 6 puan (%23 vs %29), «diğer beklenmedik olaylar (vefat,kaza vs)» unsurunda ise 14 puanlık artış (%23 vs %37) gerçekleşmiş durumda.
- «Çocukları için tasarruf yapanların» alt gerekçeleri arasında «çocuklarımla geleceğine yatırım» unsuru 11 puan (%67 vs %56), «çocuklarımla eğitim masrafları için» unsuru ise 5 puan (%58 vs %53) gerilemiş. «Çocuklarımla büyüdüğünde birikimi olsun» unsurunda ise artış söz konusu (%26 vs %32).

- Tasarrufu olanların tasarruf araçları tercihi içerisinde 2020 ikinci çeyreğinde «yastık altı altın ve nakit» tercihinin 7 puan yükseldiğini görüyoruz (%18 vs %25). «TL vadeli hesap» tercihinde ise 6 puanlık düşüş söz konusu (%18 vs %12).
- Tasarrufu olmayan bireyler arasında daha önce tasarruf yapmayı denemiş olanların oranı, 2020'nin ikinci çeyreğindeki artış üçüncü çeyrekte de 9 puan yükseliş ile devam ediyor (%49 vs %58). Tasarruf yapmayı sürdürmemeye nedenleri arasında «biriktirdiği parayı sürekli kullanma ihtiyacı duyduğu için birikimi kalmayanlar» %57 ile yine ilk sırada; bu oran ikinci çeyreğe göre 8 puan yüksek. «Birikimiyle istediği bir şeyi satın alıp, sonra tekrar biriktiremeyenler» unsurunda 6 puan düşüş gerçekleşirken (%24 vs %18); «düzenli biriktiremediğim için bir süre sonra vazgeçtim» unsuru 3 puan yükselmiştir (%13 vs %16).
- Genel olarak tasarrufu olmayan bireylerin, şayet tasarrufu olsaydı tercih edecekleri araçların başını, %33 ile yine «yastık altı altın ve nakit» çekmektedir. Bunu, gün geçtikçe daha çok tercih edilme eğilimi gösteren «sistem içi altın» takip etmektedir (%29 vs %30).

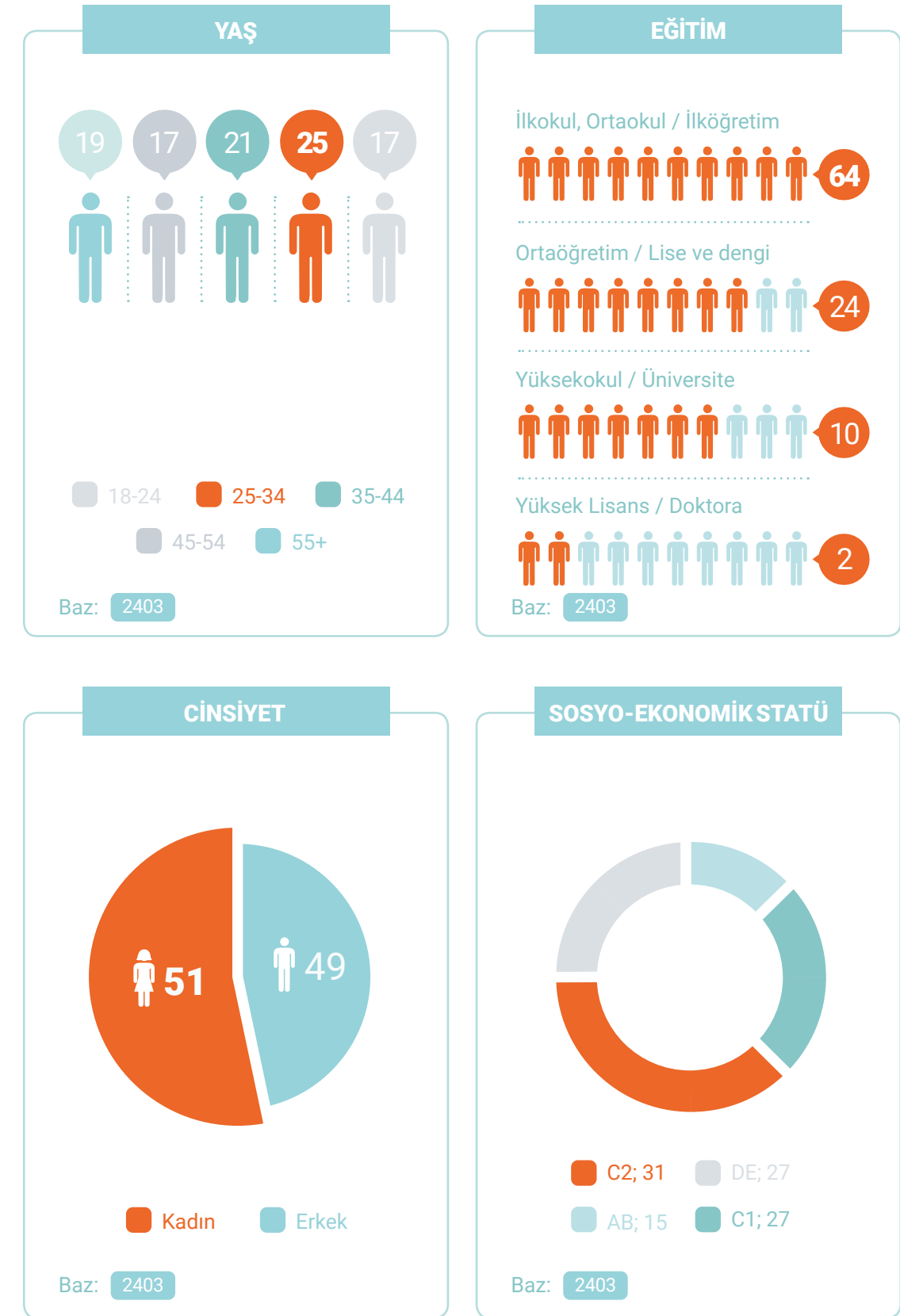
AMAÇ VE YÖNTEM

Tasarruf Eğilimleri Araştırması'nın amacı Türkiye'de kentsel yerleşim yerlerinde 18 yaş ve üzerindeki bireylerin tasarruf eğilimlerini izlemektir.

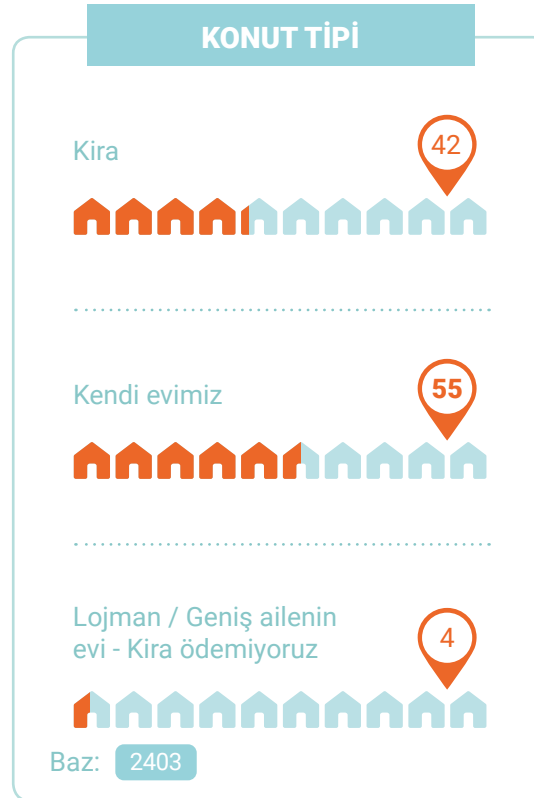
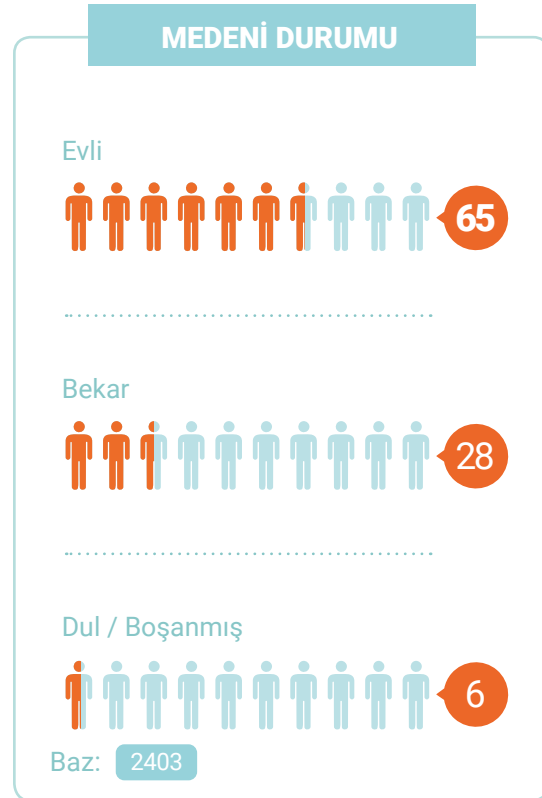
Bu araştırma çerçevesinde;

- NUTS2 bölgelerinde seçilen 26 ilde her ay tesadüfi olarak seçilen 800 kişi ile görüşülüyor. 3 aylık (çeyrek) bazda görüşme sayısı 2400 olarak gerçekleşiyor ve raporlanıyor.
- Bilgisayar destekli telefon görüşmesi yöntemi (CATI) kullanılıyor.
- Yaş, cinsiyet, çalışma durumu ve meslek kontrol kotası olarak uygulanıyor.

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2020 3. ÇEYREK

DEMOGRAFİK BİLGİLER (%) - 2020 3. ÇEYREK

TANIM

Tasarruf, sözlük anlamı itibariyle "sarf edilmeyen" anlamına gelmektedir.

Bu araştırma kapsamındaki TASARRUF ise şu kalemleri içermektedir:

- Bankalarda duran TL veya döviz cinsinden vadeli hesaplar
- Bankalarda ve/veya aracı kurumlarda duran hisse senedi, hazine bonosu, devlet tahvili gibi menkul değerlerin parasal tutarı
- Bankalarda duran yatırım hesapları ve katılım fonları
- Bireysel emeklilik fonları
- Bankalarda vadesiz hesapta / likit fonda TL veya döviz cinsinden duran miktarın o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü
- Cüzdan, kasa, yastık altında duran paranın (döviz, altın dahil) o ay içinde harcanmayan/harcanmayacak bölümü

Araştırmaya katılanlara, bu tanıma uygun olarak tasarrufları olup olmadığı soruluyor.

4. İletişim Bilgileri

info@tasarrufegilimleri.com

ING Türkiye girişimi ile hayata geçirilen “Türkiye'nin Tasarruf Eğilimleri Araştırması”, Bilkent Üniversitesi gözetiminde yürütülmekte, saha araştırması IPSOS tarafından yapılmaktadır.

ÖNEMLİ AÇIKLAMA:

“Burada yer alan yatırım bilgi, yorum ve tavsiyeleri yatırım danışmanlığı kapsamında değildir. Yatırım danışmanlığı hizmeti; aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri, mevduat kabul etmeyen bankalar ile müşteri arasında imzalanacak yatırım danışmanlığı sözleşmesi çerçevesinde sunulmaktadır. Burada yer alan yorum ve tavsiyeler, yorum ve tavsiyede bulunanların kişisel görüşlerine dayanmaktadır. Bu görüşler mali durumunuz ile risk ve getiri tercihlerinize uygun olmayabilir. Bu nedenle, sadece burada yer alan bilgilere dayanarak yatırım kararı verilmesi beklentilerinize uygun sonuçlar doğurmayabilir.”

Bilkent University

2020

3. ÇEYREK RAPORU